

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina Levica

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 96 49, f: 01 478 98 45, e: ps-levica@dz-rs.si, www.dz-rs.si

Datum: 11. september 2019

SKUPINA POSLANK IN POSLANCEV
(prvopodpisani dr. Matej T. Vatovec)

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	11-09-2019
Šifra:	102-01/19-2011
Povezava:	
EPA:	765-VIII EU:
Sign. zn.:	
Kratika:	

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
mag. Dejan Židan, predsednik

Na podlagi 88. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a), 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 112/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 39/11 in 48/12) in 114. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13 in 38/17) vlagamo podpisane poslanke in poslanci

PREDLOG ZAKONA O DOPOLNITVI ZAKONA O DELOVNIH RAZMERJIH

ki vam ga pošiljamo v obravnavo in sprejem po skrajšanem postopku na podlagi 114. in 115. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije.

Pri obravnavi predloga zakona v Državnem zboru RS in pri delu njegovih teles bo v imenu predlagatelja sodeloval poslanec dr. Matej T. Vatovec.

Priloge:

- Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o delovnih razmerjih
- Podpisi poslank in poslancev

60
LET
STAVBE

PREDLOG ZAKONA O DOPOLNITVI ZAKONA O DELOVNIH RAZMERJIH

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

V šolskem letu 2019/2020 bodo lahko vsi starši zaposleni v javnem sektorju uveljavili pravico do dodatnega dne plačane odsotnosti z dela zaradi spremstva prvošolca v šolo na prvi šolski dan. Tako je namreč oktobra 2018 razsodilo Vrhovno sodišče RS, ki je v sodbi¹ zavzelo stališče, da je spremstvo prvošolca v šolo na prvi šolski dan neodložljiv popravek. Kolektivna pogodba za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji² v svojem 29. členu namreč določa, da delavcu v posameznem koledarskem letu pripada en dan plačane odsotnosti z dela zaradi neodložljivega opraveka. Ta pravica je prav tako uzakonjena v Zakonu o delavcih v državnih organih (v nadaljevanju: ZDDO),³ ki v svojem 41. členu prav tako določa pravico delavca do dodatnega dneva plačane odsotnosti z dela zaradi neodložljivih opravkov.

Omenjena sodba Vrhovnega sodišča je pravni standard »drugega neodložljivega opraveka« napolnila z vsebino:

»Neodložljiv popravek predstavlja dogodek, ki ga ni mogoče odložiti na kasnejši čas. Gre za izredne dogodke, ki po naravi stvari zahtevajo prisotnost posameznika in ki se jih ne da odložiti. Spremstvo prvošolca v šolo na prvi šolski dan je takšen popravek. Gre za enkratno, neodložljivo dogodek, pri katerem se od staršev družbeno pričakuje, da ta dan v šoli preživijo s svojim prvošolcem.«⁴

Odločitev v tem delovnem sporu je bila sprejeta v zvezi z določbo Kolektivne pogodbe za dejavnost zdravstva in socialnega varstva,⁵ vendar enako določbo vsebujejo tudi nekatere druge kolektivne pogodbe, tudi kolektivna pogodba za negospodarske dejavnosti, ki v tem delu velja za vse javne uslužbenke. Enako določbo vsebuje tudi ZDDO, ki prav tako velja za vse javne uslužbenke.

Sodba je zato neposredno uporabna za vse uslužbenke v javnem sektorju, ne pa tudi za zaposlene v zasebnem sektorju. Pravica do dodatnega dneva plačane odsotnosti z dela zaradi spremstva prvošolca v šolo na prvi šolski dan tako ni univerzalna in ne velja za vse delavce, ampak samo za nekatere. Zakon o delovnih razmerjih (v nadaljevanju ZDR-1),⁶ ki velja za vse osebe v delovnem razmerju, pravnega standarda »drugega neodložljivega opraveka« ne pozna. ZDR-1 v svojem 165. členu določa, da ima delavec pravico do plačane odsotnosti z dela do skupaj največ sedem delovnih dni v posameznem koledarskem letu zaradi osebnih okoliščin, in sicer ima delavec pravico do

¹ VSRS Sodba VIII Ips 35/2018, povezava: <http://www.sodisce.si/vsrs/odlocitve/2015081111422608/>

² Uradni list RS, št. 18/91-I, 53/92, 13/93 – ZNOIP, 34/93, 12/94, 18/94 – ZRPJZ, 27/94, 59/94, 80/94, 64/95, 19/97, 37/97, 87/97 – ZPSDP, 3/98, 3/98, 39/99 – ZMPUPR, 39/99, 40/99 – popr., 99/01, 73/03, 77/04, 115/05, 43/06 – ZKoliP, 71/06, 138/06, 65/07, 67/07, 57/08 – KPJS, 67/08, 1/09, 2/10, 52/10, 2/11, 3/12, 40/12, 1/13, 46/13, 95/14, 91/15, 88/16, 80/18 in 31/19, povezava: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=KOLP11>

³ Uradni list RS, št. 15/90, 2/91-I, 5/91, 18/91, 22/91, 4/93, 18/94 – ZRPJZ, 70/97, 87/97 – ZPSDP, 38/99 in 56/02 – ZJU, povezava: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO280>

⁴ VSRS Sodba VIII Ips 35/2018

⁵ Uradni list RS, št. 15/94, 18/94 – ZRPJZ, 57/95, 19/96, 56/98, 76/98, 39/99 – ZMPUPR, 102/00, 62/01, 43/06 – ZKoliP, 60/08, 75/08, 107/11, 40/12, 46/13, 106/15, 46/17, 80/18 in 5/19 – popr., 38. člen, povezava: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=KOLP78>

⁶ Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US in 22/19 – ZPosS, povezava: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5944>

plačane odsotnosti z dela najmanj en delovni dan za vsak posamezni primer:

- lastne poroke,
- smrti zakonca ali zunajzakonskega partnerja ali smrti otroka, posvojenca ali otroka zakonca ali zunajzakonskega partnerja,
- smrti staršev – oče, mati, zakonec ali zunajzakonski partner starša, posvojitelj,
- hujše nesreče, ki zadane delavca,

Delodajalec lahko na podlagi zakona dodeli za vsakega od zgornjih razlogov en dan plačane odsotnosti, lahko pa tudi več. Skupno pa delavcu pripada sedem dni plačane odsotnosti v koledarskem letu.

Omenjena sodba Vrhovnega sodišča zato ne vpliva na pravice zaposlenih v zasebnem sektorju, razen če to pravico oziroma standard vsebujejo določila posameznih kolektivnih pogodb ali interni akti posameznih podjetij. Glede na to, da ZDR-1 ne vsebuje zakonske podlage za prost dan starša prvošolca in da za veliko delodajalcev te podlage ni niti v kolektivnih pogodbah, je ta pravica v večini primerov opredeljena s strani samih delodajalcev. Iz tega sledi, da vsi starši nimajo enakih možnosti in pravic, saj je odločitev o tej pravici prepuščena vsakokratni volji posameznega delodajalca oziroma uspešnosti posameznih sindikatov pri kolektivnih pogajanjih. S tem so v neenak položaj postavljeni tako starši kot tudi njihovi otroci.

Vrhovno sodišče je to pravico priznalo staršem v javnem sektorju z obrazložitvijo, da gre pri spremstvu prvošolčka v šolo na prvi šolski dan za družbeno pričakovan in enkraten dogodek v življenju starša in otroka. Prvi šolski dan je za vse starše in otroke enako enkraten dogodek, spremstvo otroka pri tem pa za vse enako družbeno pričakovan dogodek. Torej, ta dogodek je za otroka in starše enako enkraten oziroma pomemben, ne glede na to ali je otrokov starš zaposlen v zasebnem ali javnem sektorju in ne glede na to, ali za starša velja taka ali drugačna kolektivna pogodba. Navkljub temu ta pravica ni priznana vsem delavcem enako. Zakonodaja to pravico priznava le določeni skupini delavcev, drugi pa ne, za kar ni opravičljivega razloga.

Poleg tega je trenutni neenak položaj delavcev glede priznavanja te pravice sporen tudi z vidika otrokovih pravic. 2. člen Konvencije o otrokovih pravicah zavezuje države pogodbenice k spoštovanju otrokovih pravic brez kakršnegakoli razlikovanja. Med drugim ne glede na kakršenkoli drug položaj otrokovih staršev ali njegovega zakonitega zastopnika.

Zato se s tem predlogom zakona predlaga univerzalizacija pravice do dodatnega dneva plačane odsotnosti zaradi neodložljivega opravljanja za vse delavce in s tem razširitev pravice do dodatnega dneva dopusta za vse starše, ki spremljajo otroka v šolo na prvi šolski dan, ne glede na to, ali so zaposleni v javnem ali zasebnem sektorju. S predlogom se ne posega v najvišje število dni za katere lahko delavci uveljavijo pravico do plačane odsotnosti zaradi osebnih okoliščin, ampak se v kvoto največ sedmih delovnih dni v koledarskem letu dodaja tudi pravica do plačane odsotnosti z dela zaradi drugih neodložljivih opravkov.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1. Cilji

Cilj predloga zakona je zagotoviti univerzalno pravico do plačane odsotnosti z dela zaradi osebnih okoliščin, in sicer zaradi spremstva otroka v šolo na prvi šolski dan.

2.2. Načela

Predlog zakona zasleduje načeli socialne pravičnosti in enakopravne obravnave delavcev.

2.3. Poglavitne rešitve

Poglavitna rešitev predloga zakona je v spremembi 165. člena Zakona o delovnih razmerjih, na način da se kot razlog za uveljavljanje pravice do plačane odsotnosti z dela zaradi osebnih okoliščin šteje tudi neodložljiv popravek. S tem se, skladno s sodbo Vrhovnega sodišča (VSRS Sodba VIII Ips 35/2018), vsem zaposlenim staršem zagotovi pravica do dodatnega prostega dne v primeru spremstva otroka v šolo na prvi šolski dan. Sprememba ne posega v skupno število dni v koledarskem letu, za katere lahko delavec uveljavi pravico do plačane odsotnosti z dela zaradi osebnih okoliščin.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona ne bo imel negativnih finančnih posledic za državni proračun.

Predlog zakona ne bo imel posledic za druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje zakona ni potrebno zagotoviti dodatnih sredstev v državnem proračunu.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Vsebina zakona ni predmet urejanja na ravni Evropske unije.

BELGIJA

V Belgiji imajo zaposleni pravico do plačane odsotnosti zaradi osebnih okoliščin v primeru pomembnih družinskih dogodkov, civilnih obveznosti ali nastopov na sodišču. Če želi delavec ohraniti pravico do plače, mora o tem predhodno obvestiti delodajalca o svoji odsotnosti oziroma mora to storiti v najkrajšem možnem času. Poleg tega imajo delavci pravico do plačane odsotnosti z dela iz drugih nujnih razlogov. Kot utemeljeni razlogi se štejejo kakršni koli nepredvidljivi dogodki, ki zahtevajo nujno posredovanje delavca, pod pogojem, da izvajanje pogodbe o zaposlitvi to omogoča. Na primer: oseba, ki živi z

delavcem je udeležena v nesreči, delavčev dom je poškodovan zaradi požara itd. Takšen dopust v koledarskem letu ne sme presegati 10 delovnih dni. Ta dopust je neplačan, razen če se delodajalec in zaposleni dogovorita drugače.

LUKSEMBURG

V določenih okoliščinah imajo zaposleni pravico do izrednega dopusta, ki ga je treba izkoristiti v času, ko nastopijo zadevne okoliščine. Te okoliščine vključujejo: zakonska zveza (tri dni), smrt zakonca, sorodnika prve stopnje po krvi ali zakonski zvezi (tri dni), selitev (dva dni), rojstvo otroka (deset dni za očeta), zakonska zveza otroka (en dan za vsakega starša).

Poleg starševskega dopusta so delavci upravičeni tudi do dopusta zaradi družinskih razlogov. Obdobje dopusta zaradi družinskih razlogov je odvisno od starosti otroka in je naslednje:

- 12 dni dopusta na otroka, če je otrok mlajši od 4 let;
- 18 dni dopusta na otroka, če je otrok star med 4 in 12;
- 5 dni dopusta na otroka, če je otrok star med 13 in 17 let in je hospitaliziran;

Poleg tega obstaja veliko vrst posebnega dopusta: športni dopust, izobraževalni dopust, kulturni dopust, dopust za prostovoljne gasilske, reševalne in reševalne dejavnosti, dopust za razvojno sodelovanje, dopust za posvojitev, individualni vadbeni dopust (80 dni v celotni poklicni karieri), jezikovno izobraževalni dopust za učenje luksemburškega jezika (zakon z dne 29. januarja 2009) itd. Poznajo tudi dopust za paliativno oskrbo: dopust za paliativno oskrbo smrtno bolnega družinskega člana (40 ur letno na smrtno bolno osebo).

ŠPANJA

Delavci so upravičeni do plačane odsotnosti z dela iz naslednjih razlogov in za naslednja obdobja:

1. zakonska zveza - 15 koledarskih dni;
2. rojstvo otroka ali smrt, nesreča ali huda bolezen ali hospitalizacija družinskega člana - dva koledarska dneva ali štiri, če je potrebno potovanje;
3. selitev, en dan;
4. pregledi pred porodom ter postopki usposabljanja pred posvojitvijo ali rejništvom - čas, ki je potreben, če to sovпада z delovnim časom;
5. za prezgodnji porod, ki vključuje hospitalizacijo novorojenčka - eno uro na delovni dan;
6. za dojenje otrok, mlajših od devetih mesecev - do ene ure odsotnosti z dela na dan;
7. za zakonsko skrbništvo nad otrokom do 12. leta ali invalidno osebo - skrajšanje delovnega dne za od ene osmine do ene polovice delovnika;
8. izpolnjevanje javne in osebne obveznosti (dolžnost porote, nastop na sodišču itd.) - dokler je to potrebno;
9. opravljanje sindikalnih nalog in obveznosti ali dolžnosti povezanih z zastopstvom delavcev - določen z zakonom ali kolektivno pogodbo.

ŠVICA

Švicarska zakonodaja pozna več vrst izrednega dopusta oziroma plačane odsotnosti z dela zaradi posebnih razlogov, ki jih zagotavlja zakon ali kolektivne pogodbe. Sem spadajo dopust za mladostnike, ki zagotavlja 5 dodatnih dni dopusta na leto za

zaposlene in vajence, mlajše od 30 let, ki prostovoljno delajo z mladimi. Delodajalci morajo delavcem odobriti tudi proste dni za dogodke, kot so poroka, rojstvo otroka, smrt bližnjega sorodnika ali selitev.

HRVAŠKA

V koledarskem letu so zaposleni upravičeni do največ sedem dni plačanega dopusta zaradi osebnih okoliščin (poroka, rojstvo, huda bolezen ali smrt člana ožje družine). Kolektivne pogodbe, notranji akti delodajalca ali pogodba o zaposlitvi lahko določijo tudi daljša obdobja plačanega dopusta. Delodajalec lahko na zahtevo delavca delavcu odobri neplačani dopust, v tem času pa se pravice in obveznosti iz delovnega razmerja odložijo.

POLJSKA

Poljska zakonodaja pozna številne dogodke, zaradi katerih so delavci oproščeni delovnih obveznosti on ohranitvi plačila za delo. Najpogostejši dogodki oziroma okoliščine so: nezmožnost dela zaradi bolezni, opravljanje zdravniškega pregleda, nujna skrb za otroka, osebni ali družinski dogodki, kot sta poroka ali pogreb.

Če je delavec oproščen delovnih obveznosti zaradi lastne poroke, rojstva otroka ali pogreba zakonca, otroka, očeta, matere, pastorka ali mačehe, ima pravico do dveh dni dopusta. V primeru zakonske zveze otroka ali smrti in pogreba sestre, brata, tašče, babice, dedka ali druge osebe, ki jo delavec podpira ali zanjo neposredno skrbi, ima pravico do enega dneva dopusta. Delavec ima med dopustom iz zgoraj navedenih razlogov pravico do enakega plačila, kot če bi bil v službi.

Delavci, ki izboljšajo svoje poklicne kvalifikacije, so lahko (poleg sicer obstoječega študijskega dopusta) oproščeni delovnih obveznosti ali dela obveznosti za obdobje, ki je potrebno za dokončanje izobraževanja. Pri tem delavci obdržijo pravico do plačane odsotnosti z dela.

NEMČIJA

Najnižje število dni dopusta je po nemški zakonodaji 24 delovnih dni na leto (zvezni zakon o praznikih - Bundesurlaubsgesetz). Za določene skupine delavcev veljajo posebna pravila, vključno z mladimi, mlajšimi od 18 let in invalidi.

Kolektivne pogodbe za večino zaposlenih predvidevajo dopust v višini 30 delovnih dni. V tem obdobju se plača osebe še naprej izplačuje v celoti. Delavci, ki opravljajo težka ali zdravju škodljiva dela, so običajno upravičeni do dodatnih dni plačanega dopusta. Nekatere kolektivne pogodbe vsebujejo določila o posameznih in dodatnih dnevih plačane odsotnosti z dela zaradi osebnih okoliščin, na primer v primeru poroke, smrti bližnjega sorodnika ali selitve.

6. DRUGE POSLEDICE SPREMEBE ZAKONA

Sprejem zakona ne bo imel drugih posledic.

7. RAZLOGI ZA OBRAVNAVO PO SKRAJŠANEM POSTOPKU

Ker gre za manj zahtevne spremembe zakona predlagamo, da se zakon obravnava po skrajšanem postopku.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US in 22/19 – ZPosS) se v 165. členu doda nova, peta alineja, ki se glasi:

»- drugih neodložljivih opravkov,«

Končna določba

2. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

Člen določa, da se kot razlog za priznanje pravice do plačane odsotnosti z dela zaradi osebnih okoliščin šteje tudi neodložljiv opravek. S tem se, skladno s sodbo Vrhovnega sodišča (VSRS Sodba VIII Ips 35/2018), vsem zaposlenim staršem zagotovi pravica do dodatnega prostega dne oziroma pravico do plačane odsotnosti z dela zaradi osebnih okoliščin v primeru spremstva otroka v šolo na prvi šolski dan. Vrhovno sodišče je v omenjeni sodbi namreč odločilo, da je spremstvo prvošolca v šolo na prvi šolski dan neodložljiv opravek. Sprememba ne posega v skupno število dni v koledarskem letu, za katere lahko delavec uveljavi pravico do plačane odsotnosti z dela zaradi osebnih okoliščin.

K 2. členu:

Člen določa, da zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENA, KI SE SPREMINJA

165. člen

(plačana odsotnost zaradi osebnih okoliščin)

Delavec ima pravico do plačane odsotnosti z dela do skupaj največ sedem delovnih dni v posameznem koledarskem letu zaradi osebnih okoliščin. Za vsak posamezni primer

- lastne poroke,
- smrti zakonca ali zunajzakonskega partnerja ali smrti otroka, posvojenca ali otroka zakonca ali zunajzakonskega partnerja,
- smrti staršev – oče, mati, zakonec ali zunajzakonski partner starša, posvojitelj,
- hujše nesreče, ki zadane delavca,

ima delavec pravico do plačane odsotnosti z dela najmanj en delovni dan.

V. PRILOGE**PODPISI POSLANK IN POSLANCEV**

dr. Matej T. Vatovec

Miha Kordiš

Luka Mesec

Violeta Tomić

dr. Franc Trček

Nataša Sukič

Željko Cigler

Boštjan Koražija

Primož Siter

REPUBLIKA SLOVENIJA

DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina Levica

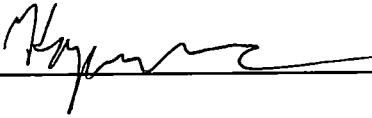
Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 96 49, f: 01 478 98 45, e: ps-levica@dz-rs.si, www.dz-rs.si

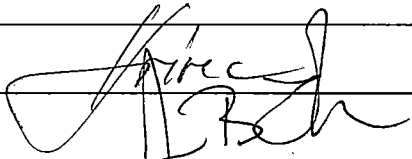
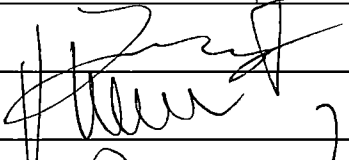
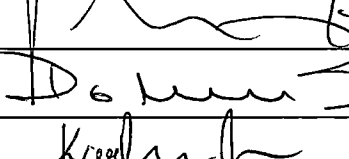
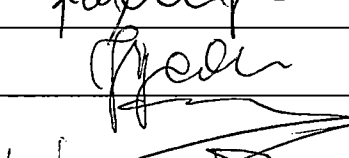
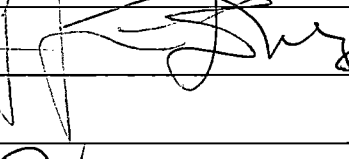
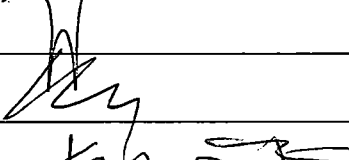
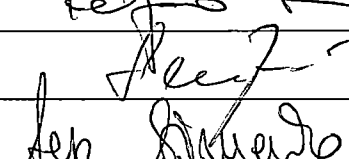
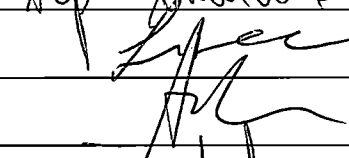
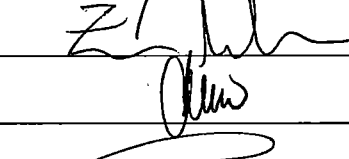
Ime in priimek	Podpis
Dr. Matej T. Vatovec	
Luka Mesec	
Violeta Tomić	
Dr. Franc Trček	
Miha Kordiš	
Nataša Sukič	
Boštjan Koražija	
Željko Cigler	
Primož Siter	

Mag. Marko Koprivc

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Marko Koprivc', is written over a solid horizontal line.

PODPISI POSLANK IN POSLANCEV SDS

ŠT.	IME IN PRIIMEK	PODPIS
1.	DANIJEL KRIVEC	
2.	ANJA BAH ŽIBERT	
3.	FRANC BREZNIK	
4.	NADA BRINOVŠEK	
5.	ZVONE ČERNAČ	
6.	BORIS DOBLEKAR	
7.	MAG. KARMEN FURMAN	
8.	JELKA GODEC	
9.	MAG. BRANKO GRIMS	
10.	EVA IRGL	
11.	JANEZ JANŠA	
12.	ALENKA JERAJ	
13.	MAG. DEJAN KALOH	
14.	FRANCI KEPA	
15.	JOŽEF LENART	
16.	SUZANA LEP ŠIMENKO	
17.	TOMAŽ LISEC	
18.	DR. ANŽE LOGAR	
19.	ŽAN MAHNIČ	
20.	BOJAN PODKRAJŠEK	
21.	MAG. MARKO POGAČNIK	

ŠT.	IME IN PRIIMEK	PODPIS
22.	MARIJAN POJBIČ	
23.	FRANC ROSEC	
24.	MAG. ANDREJ ŠIRCELJ	
25.	JOŽE TANKO	